

Skånella sn, L 535 Rosersberg, Norrsunda sn, L 537 Brysta, Norrsunda sn. Däremot är det icke känt från medeltida urkunder. — Tyvärr är namnet på den döde, över vilken stenarna äro resta, Anunds fader och Kättilvis make, borta; det återstår endast de två sista runorna **ra**.

Dessa äro emellertid av en viss vikt, emedan de visa att Kättilvi på U 61 icke gärna kan vara identisk med Kättilvi på ristningen U 80 vid Sundby inom samma socken. Denna ristning har Andvätt och Gärdar låtit utföra efter sin fader Sven och Kättilvi efter sin man. I det första namnet på U 61 är, såsom ovan framhållits, fjärde runan så skadad, att intet finnes i behåll av bistaven; namnet skulle alltså kunna ha varit **anuitr**, d. v. s. *Andvettr*, liksom första namnet på U 80. Emellertid är säkerligen Aschaneus' och Hadorphs samstämmiga läsning av det första namnet på U 61 såsom **anuntr** pålitlig och riktig.

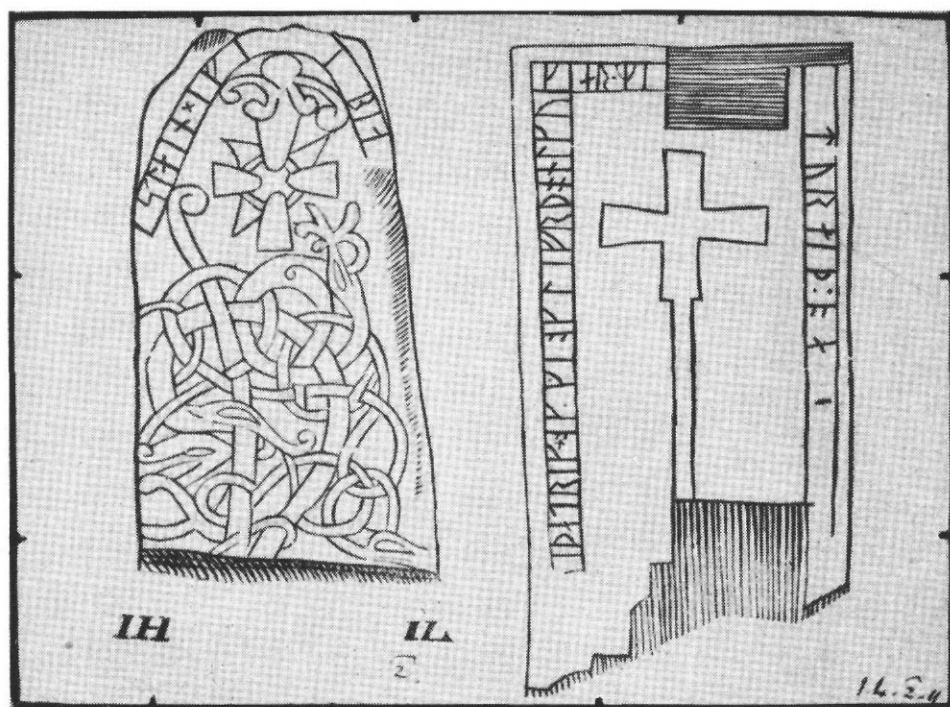

Fig. 49. U 63 och 64. Spånga kyrka. Efter B 152.

63. Spånga kyrka.

Pl. 42.

Litteratur: B 152, L 373. J. Hadorph, *Resejournal* 1682; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 270; O. Celsius, *SR* 2, s. 470; *UFT* h. 2 (1872), s. 68; B. Bergman i *Fornvännen* 1926, s. 197; *Järvafältets fornlämningar* (1929), s. 65.

Äldre avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 152); Bergman a. a.

Runstenen fanns på 1600-talet i kyrkans kor. Den omtalas icke i *Ransakningarna* men åsyftas säkerligen med följande uppgift i Hadorphs resejournal 1682¹: »Så fins och ett fragmentum af en Runesten vid predikestolen, välriktat men skriften bortslagen». Peringskiöld har försett träsnittet med följande underskrift: »Spånga i Choret på söder sidan». Celsius besökte Spånga den 1 aug. 1728 och antecknar: »Spånga Kyrkia vid dörrn inne i Choret där man stiger uhr kyrkian i Choret ligger en sandsten med härlig ritning, men alla Kanter och runor mäst afslagne ... Runorna väl huggna, så många som qvar äro. NB. Pastor Wessman lofvade sända mig denna stenen ifrån Stäket med en Upsala båt.» Någon flyttning till Uppsala har emellertid av en eller annan anledning ej blivit av. Enligt uppgift av R. Dybeck var stenen på hans tid

¹ I resejournalen omtalas vid Spånga kyrka tre runstenar: utom denna U 62 och U 64. Samma tre stenar finnas avbildade i träsnitt (hos Peringskiöld och i *Bautil*), på grundval av teckningar gjorda under samma resa.

»försvunnen och har troligen blifvit bortflyttad eller möjligen förstörd, då Bondeska grafkoret tillbyggdes».

Omkr. 1910 anträffades på kyrkogården ett fragment av stenen, endast innehållande ornament. Det låg sedan till 1924 på östra kyrkogårdsmuren. Det förvaras numera i kyrkans vapenhus.

Redan på Hadorphs och Leitz' träsnitt är ristningen mycket defekt. Kanterna äro avslagna både nedtill och på båda sidorna, och av inskriften finns ej mycket i behåll.

Längd: 2 alnar, bredd: drygt 1 aln. Fragmentets storlek $0,47 \times 0,42$ m.

Inskrift (enligt B 152):

stain × if- . . . bia

. . . *stein æf[tir] Bio[rn]* . . .

» . . . sten efter Björn . . . »

Till läsningen: Celsius har endast kunnat läsa några få runor: **ain + ift . . . - b.**

64. Spånga kyrka.

Pl. 44.

Litteratur: B 152, L 1679. J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 270; O. Celsius, SR 2, s. 467; UFT h. 2 (1872), s. 67; E. Brate, Anteckningar (ATA); Skrivelse från B. Bergman till Riksantikvarien ^{24/9} 1924; B. Bergman i Fornvännen 1926, s. 197; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 36.

Äldre avbildning: Leitz och Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 152); Bergman a. a.

Gravhällen omtalas i Hadorphs resejournal på följande sätt: »I Sakerstije dören ligger en christen manz Runesten som har varit tagen på kyrkiegården och inlagd i dören, tå kyrkian är tillökt». Peringskiöld har försett det av Hadorph och Leitz signerade träsnittet med underskriften: »Spånga Sakerstie tryskell»; *Bautil*: »Sakerstie dörren». O. Celsius: »i Sacristiedörren, till tryskel». Som tröskelsten i sakristidörren låg stenen fortfarande 1872 (*UFT*) och ännu 1902, då Brate undersökte inskriften. »Sakristidörrens öppning är 1,03 m. bred, och stenen ligger med sin längd i denna riktning. Nedre ändan på korsets fot är 4 cm. från östra dörrposten och begränsas af en rak linie; vid västra dörrposten synes nedre hälften af högra och vänstra korsarmarne; hvad som af stenen är därofvänför är alltså täckt af den västra dörrpostens mur». — Senare har stenen blifvit framtagen. Den låg 1924 på östra kyrkogårdsmuren, men uppställdes följande år i vapenhuset, fästad vid väggen, t. h. om ingången till kyrkan.

Rödbrun sandsten. Längd 1,22 m., bredd (över korsmitten) 0,74 m. Nedre delen av stenen är avslagen; likaså är ett stycke borta på h. sidan nedtill. Ristningen är mycket skadad genom långvarig nötning; särskilt gäller detta om stenens mellersta och nedre delar. Inskriften är därför mycket svårläst, delvis alldeles förstörd.

Stenen är trapezformad, den avsmalnar nedåt, och dess överkant har sålunda varit bredare än dess underkant. På mitten finnes ett enkelt kors med ett långt skaft. Inskriften går mellan enkla ramlinjer längs stenens kanter. Stenen har ursprungligen legat på en grav, möjligen som lockhäll över en gravkista, och är sålunda ett till kyrkan och kyrkogården knutet monument. Den är av samma karaktär som de runristade gravhällarna från Norrsunda (*Sveriges kyrkor*, Uppland, bd 4, s. 49 f.), Odensala (B 170) och S:t Per, Sigtuna (*UFT* bd 6, s. 8).

I själva mitten på korset finnes ett djupt, avlångt hål. Det har observerats redan av Celsius, som — säkerligen med rätta — förmodar, att det »torde varit brukat till smörielse kaar».